

Riddare: Gud Almächtig. Stockholm d. 8 April 1782.

GUSTAF CELSING.

Gab. Klins.

And. von Plomgren- Pehr Dan. Holmer.

G. Gyllenborg

Dan. Wigius.

Med det i Uplala Kongl. Lands. Cancellie warande Original bref lika
dande inlygar M. Kewenter.

Announce.

Nästa Mondag utkommer Arket 19. Det borde bli begärligt — dels för detta så glada och ewigt i Swänska Historien märkwärdiga Nummertal, dels därföre at det är det sista til Jul eller innan Julaston, hwari jag anteciperar med attraper, Edsigheter, Jullekar, och Kinkenjesar — „det är „intet något nytt, det är gamla *Slentrian*, handwerkfarligt strikes — Ja mina Granskare! Hwad är gammalmodigare än at äta, men det kommer an på hur maten lagas (NB. hela arket är insändt.) Jag wil prävenera at Uplagan blott är fördubblad, at Pränumeranternas Exemplar äro undantagna, och at de öfriga så långt de råcka, äro för köparens räkning
Sörlägg.

Arket 19 utkommer nästa monday kl. 8 om morgonen.

Stockholm, Tryckt hos Commisariern P. A. BRODIN, 1783.

Tryck-Friheten den Wälsignade.

Stockholm d. 22 December 1783.

Inskändt i Förläggarens namn.

Du alla Auctorens Ingifversta! Står ej i 18:de arket tryckt at detta skall blifwa rätt pufstigt? — Samma Annonce skref jag förån . . . Sång Gudinnorna äro mina vittnen . . . Förån jag ännu wiste hwarcken hur jag skulle börja eller sluta — hwilken swärm från Nid-darhus. Torget! Hör: i dag änteligen efter 3 års förlopp blir Tryck-friheten första gången rolig — Se här min skilling! — Se här 2 6:örs slantar — Se här 4 styfwer — Se här 12 runstycken — Olycklige Förläggare! Du står Ditt kast, hwarmed wil Du fylla 8 sidor? Du må låta trycka så langt Du nånsin kan emellan raderna.

O J Stockholms Nisgröts och Lutfisk-Ätare! eller för at winna All-månhetens upmärksamhet, O J Stockholms Fattiga! Som intet åten! . . . Dock jag besinnar mig — nej ingendera, ära som ära bör. —

Landsbygd! Du som borde wara lycklig! Unna mig för ett ögnas bleck at deltaga i Dina rena och ensaldiga nöjen.

J högrädd Kjol med hwita fransar
Uppå et gälf med halm bestrodt

Den

Den muntra Karin hurtigt dansar
 När Thor i sin Skallmjö stöter.
 Kring alla väggar granris hänger,
 Se Pehr sin Grannes Glicka swänger!
 Hur swettas han! Hur blir hon trött!
 Des gamla Far en Riksdagsman
 Den tid man ej sin sällhet kände
 Wid et stop Ol, hur pratar han?
 Om hwad för allswo är sen hände,
 Men mitt i Dansen kommer Mor
 Med Brånwin och en Hwetbröds kaka,
 Hur hon Tracterar Barn och Maka!
 Hur hwar och en sig lycklig tror!
 Ack! låt dem denna drömmen smaka
 Ut dwalan ingen wäckas bde . . .
 Den aldrig är — — — — —

Den wärsta Attrappe för mig sjelf.

Ei första gång mig ödet slog
 Nå wärre kan wäl aldrig hända . . .
 Den Herrn som swurit at insända
 Och som för detta barn en Faders omsorg drog
 Ja han, som deska rader skref, men skref ej nog
 Han blef han sjuk? . . . Ack! Nej han dog.

Och jag står här, O Allmänhet! —
 Nej wet! Jag i min wända ligger
 Annu en sak . . . Begrip och wet.
 Ut mål för plågores myckenhet
 Jag ej Ditt Adelsmod men blott om hållsan tigger.

Sörlägg.

Widare i det så Fjårkomua ämnet.

Det är nästan alltid i Hyrwagn som man föres til Bastillen för at und-
 ler 4 wäl bewäpnade heidufar stiga i wagnen för at hålla den Arreste-
 rade sällskap. Wagnen stannar utan för Gouverneurens Hotel. Där stie-
 ger man ut. Majoren och Lieutnanten af Bastillen emottaga fången och fö-
 ra honom til Gouverneurens rum. Gevaillern presenterar hans Lettre de
 Cachet, och får derpå Gouverneurens qvittance. Under allt detta lemnar
 man Arrestanten på en stol at efter behag begråta sin olycka.

Sedan Lettre de Cachet blifwit inregistrerad, tillika med fångens namn
 och stånd, tar Gevaillern afsked och hans fördrätning är slutad. Den ny-
 komne blir ensammen med Gouverneuren, Majoren och Lieutnanten. Man
 röstar honom litet om han är en man som är recommenderad, och under
 tiden går en Dräng at uppsöka tvåanne Porte-clefs. Efter deras ankomst
 nämner Gouverneuren för dem den Kammaren, [eller rättare den hålan]
 som hans nya gäst skall bebo, och lemnar honom i Majorens wård, hwil-
 ken, åtfölgd af Porte-Clefs, förer honom utan någon widare Compliment
 til det utsedda rummet. Då han passerar windbryggan och inra gården,
 hafwa Soldaterna på post ordres at slå Hattarna ned för ögonen, på det
 de ej kunna se hwem fången är; och denna ceremonie emot hwilken de ej
 wåga bröta, förnyas wid hvarje arrestants af- och tilförstel. Wid ankom-
 sten til rummet ber man Arrestanten at noga tömma sina fickor, och lem-
 na allt til Majoren som skrifwer däröfwer et inventarium, hwilket underskrif-
 wes af deras så kallade Dufunge, hwilken endast får behålla kläderna på
 Kroppen — Ur, Ringar, papper, allt blir borttagit. En Porte-Clef går
 at lägga allsammans (eller på något när) uti förvaringsrummet.

Efter detta förödmjukande upståget, som åtföljes af allt det måst bi-
 stande för en hederlig Karl, igenreglar man de dubbla dörrarne som skilja
 honom från hela människoslägtet, och man lemnar honom i 4 eller 5 tim-
 mar ensammen, oftast utan andra meubler än tomma wäggarne: Ty det
 äro många rum i hwilka det nödwändigaste intet bäres, förr än efter fån-
 gens ankomst.

Om det händer at den fångna gör någon swårighet wid at tömma
 sina fickor, eller wägrar at lemna allt ifrån sig, pengar och annat, så på-
 kas

Kallas 3 eller 4 hjälpsålmor, som utan barmhertighet lemna honom stundom blotta fjortan qwar, likwål säga de, blott för at lära honom lydnaden.

Om någre timmars förlopp bår man til honom de nödwändigaste meubler, Bröd, Win, och eld om wintern; Wagtmästaren som har denna omsorgen, har den uttryckeligaste befallning at intet öpna munnen, ehwad frågor arrestanten ock må göra; men han afhörer alt med mycken upmärksamhet, och i dessa första ögnablick, då hjertat, uprördt af sorg och förwifflan oftast utbrister i klagan, gör en arrestant sig ofta mycken skada, om han glömmet det alla hans ord blifwa på det nogaste framburna.

I början får man aldrig böcker eller skrifdon; man går hwarcken i måhan eller på Promenaden: Man får ej tillstånd at skrifwa til hwem som helst, intet en gång til Lieutenant de Police på hwilken alt beror.

Når man ändeligen med flera böner sådt tillstånd af Gouverneuren eller Majoren at skrifwa til Lieutenant de Police, så kan man begära hans samtycke at skrifwa til sin Famille, at så deras swar, at antaga en uppsåfare eller en sjukwaktare m. m.

Denna Ambetsman åter affår eller wågrar efter omständigheterna: Man kan ingen ting winna utan genom denna Canalen; men dessa gracer äro så sällsynta at bland tjugu fångar är det knapt tre, at hwilka de bewiljas.

Officerarne wid l'Etat Major påtaga sig at frambringa breswen til Policen; de affickas middag och afton. Stundom får man tillstånd at låta en Exprés som man hell betalar, frambara breswen; men det är en besynnerlig nåd, som man ej för ofta bör misbruka, emedan dessa Herrars höflighet snart uphör. Swaren äro altid ställda til Majoren, som ger Arrestanten därpå del på den timma eller rättast sagt på den dagen han behagar.

Om Fången uti sitt bref begårdt något af Ministern, eller Lieutenant de Police, och denna saken intet omnämnes uti swaret, så är det et afflag; och det wore afwen så onyttigt som dåractigt at uprepa det i et annat Bref.

Når man säger at Breswen hwar middag och afton blifwa burna til Policen, så wil det icke säga at Arrestanterna kunna skrifwa når de behaga, eller at alla deras bref blifwa noga bortskickade; dårå selas mycket. Först och främst har man ej frihet at skrifwa utan efter oändligt tiggande, och för

för det andra fickas intet Bref från Bastillen förr än det blifwit sedt af Gouverneuren eller Majoren antingen på et eller annat sätt, och hwardsvær de ej göra sig något samwete. En Arrestant som talte för mycket öppen-
hjerligt på sina Fångwagtarens räkning, eller beflagade sig, kan wara säker
at hans Bref aldrig kommer fram, och at orsaken til hans Klagan, länge
ifrån at minskas skulle ökas. Det fordras i detta hänseende den största
försigtighet hwarom man ej nog kan påminna.

Men detta är ej det wärsta. Det hårdaste för en hedertlig och ärlig
Karl är det, at man måste wara på sin wagt emot dessa skuggor som aldrig
lemna en. Ut hwad genom oförsigtighet eller illa waldt förtroende såges,
blir berättadt för Officerarne, hwilka rapportera det för Policen.

Det är så man utstuderar Arrestanternes lynne och Character, alt uti detta
Stottet är hemlighet, list, snaror och sqwaller, oftast söka sielstwa Office-
rarne, wagen, Backmästrarne och Drängarne at förleda en at tala illa
om Regeringen, eller Ministrarne, för at sedan berätta hwad man har
sagdt.

Om en Arrestant blir så sjuk at man fructar för dess lif, så slipper
han antingen aldeles ut, eller ock förs han annorstädes, synnerligen om
det är en beskyddad eller känd Karl. Ministeren tycker ej om at kändt folk
dör på Bastillen. Det är wäl sant at en del folk omkommit där . . men
dessa exempel äro ganska sällsynta.

När en Arrestant dör, så för man bort hans kropp om natten, och
låter begrafs wa honom uti St. Pauls Församling under et fingeradt Drängs
namn. Denna lögnen blir inskrifwen uti den wanliga Kyrko-boken för at
bedraga esterwerlden. Det hålles et annat register i Bastillen hwarest de
dödas rätta namn är inregistrerat; men det är stor swårighet at få et ex-
tract däraf. Bastillens Commisarie måste först bli underrättad om det bruk
som Familjerne wilja göra af denna Acten.

Serr Förläggare!

Som jag nyligen läst La vie du Cardinal de Richelieu, och däruti funnit flere wackra Stropher som hedra Auctoren, har jag trodt mig föranlåten sända min Herre efterföljande; hwaruti han först omrör på hwad skäl, och huru Riksdagar blifwit förändrade under LUDVIG den XIII:des Regering i Frankrike, til snarre så kallade möten; och sedan policerat han med full iswer, och wisat hwad wälde Ministrar och Gunstlingar någon gång kunna åga öfwer de Regenter, hwars olyckliga böjelser hindra dem at sjelfwa wårda folkets wälfärd. At han den tiden hast skäl därtill i Frankrike, torde lätt bewisas; men för detta tidehwarfwets Frankrike och framsförast wårt lycklige Swerje, förefaller det mera obscure, som icke ens känner et dylikt regeringsätt, långt mindre betungas med dess grymma fölghet. Skulle dock min Herre behaga införa detta utdrag i sitt ark, såsom en Contrast emot Europas nu warande lycksaliga Regeringsätt, blir jag darsöre förbunden, och skall om så behagas, regalera med flera dylika *).

Auctor begynner sålunda p. 319 1:sta Tomen.

Tilldörene hade man warit wan, at sammankalla Konunga- och Rikets Ständer för at affhandla om de mål man wille föreställa, men Cardinalen som wiste at uti Stånden hade man mera affseende på den allmänna nytan än på Ministrarnas behag, wille aldrig låta sammankalla flera af de förnämsta i Riket än dem, som ägde ingen mera myndighet än Konungen behagade gifwa dem, och hwilka wiste aceta sig at yrka något mot Ministrar och Gunstlingar. Ifrån den tiden begynte man at kalla Statens bästa, icke det som kunde bidra til förmån för Konunga- och Rikets tre ständ, utan det som gaf Konungen, eller snarare hans Herrar ikring sig medel at wärkställa hwad förslag de sig förefatt. Då Adeln eller tredje delen af Staten icke utgjorde någon Corps, och Prästerskapet församlades icke utan med Konungens och Ministrarnes goda wilja, kunde ingen klaga på Styrelsen utan at blifwa ansedd som uprorisk, och utan at straxt wara dämpad af deras myndighet, som man påklagade; emedan ingen enskilt kunde säga sig hafwa

* De skola med den största årlänsla införas. En gång för alla gånger sagt, att hwad som kan illustrera, påminna och förtjusja oss denna tidens lycklige Europeer emot forntidens, är wälkommit.

